

STAREȚUL MOISE DE LA OPTINA

Traducere din limba rusă de pr. prof. Teoctist Caia

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2013

CUPRINS

<i>Înaltpreasfințitul TEOFAN</i> – Stareții de la Optina	7
Prefață	11
Capitolul I. Copilăria și tinerețea timpurie (1782-1811)	15
Capitolul II. Șederea în pădurile Roslavlului (1811-1821)	29
Capitolul III. Șederea la schitul de pe lângă Sihăstria Optina (1821-1826)	23
Capitolul IV. Întâistător (1826-1862)	59
Adaos	178
I. Scrisoarea monahiei Dositeia, adresată lui Timotei și Iona Putilov	178
II. Din scrisorile lui Alexandru Arzamasski, care a fost locuitorul mănăstirii Novospasski din Moscova, adresate fraților Timotei și Iona Putilov	183
III. Trei adeverințe eliberate lui Timotei Putilov	190
IV. Câteva însemnări făcute personal de părintele egumen Moise	192
V. Scrisorile părintelui Moise, adresate fratelui său, Alexandru Ivanovici (mai apoi părintele Antonie)	194
VI. Scrisorile părintelui egumen Moise adresate altor persoane	213
VII. Testamentul duhovnicesc	216
VIII. Scrisoarea egumenului Antonie, adresată arhimandritului Ghenadie	219

IX. Scrisoarea părintelui egumen A. B.	221
X. Despre viețuirea în pustia codrilor Roslavlului	223
XI. Cuvânt rostit la înmormântarea părintelui arhimandrit Moise, de rectorul seminarului de la Kaluga, arhimandritul Gherasim	239

Prefață

Au trecut douăzeci de ani de când s-a săvârșit arhimandritul Moise, reorganizatorul și, se poate spune, întemeietorul Sihăstriei Optina, ca importanță duhovnicească, bărbat rar prin înaltele sale calități și virtuți. Scurtul necrolog rostit la înmormântarea sa a fost tipărit în *Buletinul eparhiei de Kaluga*, în anul 1821¹, dar o biografie completă nu a existat până acum.

Un observator străin ar putea reproșa aceasta fraților de la Sihăstria Optina, în mijlocul cărora au fost și sunt oameni cu o bună pregătire intelectuală. De ce nu s-a realizat acest lucru mai devreme? De ce s-a târăgănat? Nu se poate afirma, însă, că nimeni nu s-a ocupat de aceasta. De mult timp, câțiva dintre frați au tot adunat, puțin câte puțin, material pentru a scrie viața părintelui arhimandrit Moise, dar nu s-a ajuns la plinătatea dorită. Ultimul dintre cei care au adunat astfel de materiale a fost ieromonahul Clement Zaderholm și care s-a săvârșit acum trei ani. Tot materialul adunat de el și de ceilalți monahi a intrat în alcătuirea lucrării de față, cu multe completări și corectarea unor inexactități.

Părintelui Clement îi aparține și articolul „Despre viața pustnicească din codrii Roslavlului și Brianskului”, tipărit în *Supliment*. Pe lângă materialul pregătit de părintele Clement, de monahul Porfirie Sevriughin și de ieromonahul Eftimie Trunov, care a fost secretarul arhimandritului Moise

¹Vezi *Supliment la buletinul eparhiei de Kaluga*, nr. 13, 15 iulie 1862.

timp de 31 de ani și care trăiește încă și acum, ca materiale pentru biografia starețului s-au folosit:

- *Viața părintelui egumen Antonie întâistătătorul Mănăstirii „Sfântul Nicolae” de la Maloiaroslaveț, Moscova, 1870;*
- *Povestire privind viața și nevoințele starețului ieroschimonah Macarie de la Sihăstria Optina, Moscova, 1861;*
- *Descriere istorică a Sihăstriei „Intrarea Maicii Domnului în templu” de la Optina-Kozelsk, ed. a III-a, Moscova, 1876;*
- *Descriere istorică a schitului Sfântul Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului de pe lângă Sihăstria „Intrarea Maicii Domnului în templu” de la Optina-Kozelsk, ed. a III-a, Sankt-Petersburg, 1862;*
- *Arhiva Sihăstriei Optina.*
- Unele însemnări făcute cu mâna proprie și scrisori ale arhimandritului Moise, adresate unor persoane și, de asemenea, scrisori primite de dânsul.
- Unele povestiri ale fraților care au trăit în timpul acela și au fost martori ai lucrărilor sale și au ascultat cuvintele și învățăturile sale.
- Broșura „Ultimele zile din viața arhimandritului Moise” (extras din „Cronicile bisericești”, 6 octombrie 1862).

Presupunem că îndatorirea biografului virtuosului bărbat nu este să schițeze în linii generale figura minunată a măreției sale morale, deseori irealizabilă pentru simplii muritori, ci de a înfățișa, pentru folosul duhovnicesc al cititorilor, credința lui *în foarte puțin* (Lc. 16, 10), care se vede în diferite întâmplări ale vieții și în aceea, cum el, cu ajutorul lui Dumnezeu, prin această nevoință în foarte puțin a dobândit treptat o măreție duhovnicească, acea biruință asupra patimilor sufletului și trupului, acea curăție a inimii, care constituie scopul vieții launtrice și al lucrării creștinului.

Având în vedere aceasta, ne-am străduit să ne lansăm cât mai puțin în raționamente personale și să comparăm doar faptele, să prezentăm, după posibilitate, mai mult

cuvintele spuse sau scrise ale Arhimandritului, pentru ca cititorul să vadă cât mai clar înaintea sa pe însuși starețul nevoitor și pe credinciosul rob al lui Hristos. Corespunzător cu principalele perioade ale vieții răposatului Arhimandrit și biografia sa este împărțită în patru capitole.

Ultimul capitol este îndeosebi minunat. Nu este o povestire din vremuri îndepărtate. Este tabloul vieții unui bărbat duhovnicesc contemporan nouă, fără să se deosebească în exterior prin marile sale cuvinte, dar totdeauna silindu-se pe sine, după cuvântul Mântuitorului (Mt. 11, 12), ostenindu-se mai ales în cămara sufletului său, mergând cu picior puternic pe calea poruncilor Evanghelice, care „a dus greutatea zilei și arșița” (Mt. 20, 12) și a înmulțit talanții dați lui de Domnul.

Fără îndoială că orice cititor chibzuit și atent, care caută folos duhovnicesc, îl va găsi în cuvintele și lucrările răposatului arhimandrit Moise, dar mai ales, întâistătorii așezămintelor monahale vor întâlni aici un model și un măreț exemplu al faptului că și în timpurile noastre triste este posibil să te comporți ca un păstor duhovnicesc și să păstorești cu succes turma lui Hristos.

Arhimandritul Juvenalie²
16 iunie 1881, Sihăstria Optina

² A fost ucenicul părintelui arhimandrit Moise timp de 10 ani și jumătate.

Capitolul IV ÎNTÂISTĂTOR (1826-1862)

După roadele lor îi veți cunoaște.
(Mt. 7, 16)

„Singurătatea, se pare, din tinerețe m-a atras spre ea”, scria părintele Moise încă prin 1813; dar Pronia lui Dumnezeu a rânduit altceva. Viața liniștită din pădurea Brianskului nu a fost de lungă durată, în comparație cu cea de întâistător, unde l-a așezat Domnul, prin Arhipăstorul de atunci al Kalugăii. În anul 1826, la vârsta de 43 de ani, părintele Moise, pe atunci ieromonah, a fost numit conducătorul Sihăstriei Optina și timp de 37 de ani la rând a stat neclintit la dumnezeiasca strajă a turmei încredințate lui. Prin el s-au împlinit cuvintele cronicarului care zice: „Mănăstirea a apărut-o și pe frați i-a adunat; dar toate acestea le-a câștigat cu osteneală și cu osteneală mare. Viața de nevoiță în pustie, sub cârmuirea iscusitului stareț, în desăvârșită ascultare față de acesta, studiul, împlinirea în faptă a scrierilor sfinților părinți, deopotrivă, și necazurile pe care părintele le-a întâmpinat din tinereți și totdeauna purtate cu rugăciune și supunere voii lui Dumnezeu, au pregătit atât de mult, au întărit și au luminat pe omul său lăuntric încât, fiind întâistător la o vârstă matură, după anii trupești, era aproape și de maturitatea duhovnicească: atât prin vederea duhovnicească a lucrurilor și prin simțămintele educate printr-un studiu îndelungat în deosebirea binelui de rău, cât și prin tăria

voinței înrădăcinate într-o direcție bună. Mărturie întru aceasta slujesc lucrările sale și sfaturile sale scrise și date unor apropiați și care au ajuns până la noi”³⁰.

Cu atât mai puțin, cei aproape 40 de ani de viețuire ascetică în treapta de întâistătător nu au trecut în zadar pentru el. Orice moment, orice întâmplare din viață, cu maximă atenție asupra sa și cu o nevoință neîncetată în rugăciune, fără îndoială că l-au ridicat pe părintele Moise din putere în putere și i-au mărit tezaurul de virtuți. Pentru ostenelile sale ascunse în camera inimii sale, Domnul, Care vede în taină, i-a dat binecuvântarea Sa pentru lucrurile sale de dinafară. Acestea din urmă sunt știute de toți cei care l-au cunoscut; dar regretăm că nu avem informații despre viața și lucrarea sa launtrică și nu le putem expune în plinătatea dorită. Starețului nu-i plăcea să vorbească despre faptele sale și nimănui, niciodată nu i-a povestit de lucrările harului dumnezeiesc pe care le simțea, fără îndoială³¹. Putem doar să spunem că el, după cuvântul Sfântului Isaac Sirul, a fost totdeauna „un luptător împotriva patimilor și un lucrător răbdător al poruncilor lui Hristos”. Acest lucru îl spunea și celor ce îi cereau sfaturi și învățături. Despre programul launtric neîncetat al starețului, pe drumul virtuților în timpul cârmuirii sale, putem vorbi judecând doar după lucrările sale exterioare și în acest caz vom aminti cuvintele pe care deseori le-a repetat în viață: „De, însuși lucrul ne arată mai bine”. Lucrarea părintelui Moise ca întâistătător, cu adevărat mai bine decât orice cuvinte, ne arată că a fost un bărbat bun, plin de credință și de roade bune.

³⁰ Vezi Adaosul.

³¹ În timpul slujbei Dumnezeieștii Liturghii, deseori cu mare efort își stăpânea lacrimile, așa cum vorbeau martorii oculari, ieromonahul Nikon Oghievski și Eftimie Trunov.

În acel timp, când a ajuns la cârma Sihăstriei Optina, trăiau aici 40 de călugări. Nu toți erau capabili, nu toți progresau duhovnicește; nu aveau nici un ierodiacon destul de bun, care să slujească la marile sărbători, după cum spunea chiar părintele Moise și erau nevoiți să cheme un diacon de mir dintr-un sat sau dintr-un oraș apropiat. Mănăstirea avea o datorie de 12 mii de ruble; provizii de alimente pentru frați, îmbrăcăminte, încălțăminte, de asemenea, nu erau. În sfârșit, comportamentul fraților nu se putea numi exemplar. În astfel de împrejurări triste și grele, cu desăvârșire împotriva voinței sale, doar din ascultare față de Arhipăstor, care după îndelungi povețe l-a înfricoșat, din nou, cu aceleași cuvinte: „Dacă nu te învoiești să primești preoția, mă voi judeca cu tine la Înfricoșata Judecată a Domnului”, părintele Moise a primit preoția și conducerea mănăstirii.

În anul 1861, el însuși ne-a povestit că, supunându-se voinței Vlădicului Filaret, avea în vedere, dacă Dumnezeu îi va da viața, să ducă 10 ani această cruce de întâistătător și apoi să se retragă în singurătate. „Dar după ce s-au scurs cei 10 ani – spunea starețul – m-am gândit: dacă renunț la conducere, aceasta va fi voia mea, dar trebuie să mă supun voinței lui Dumnezeu și de aceea nu am plecat”. Încetul cu încetul, a câștigat încrederea negustorilor. „Au început să fie încrezători în noi, în caz de nevoie ne dădeau pe datorie, apoi când Domnul ne-a trimis mai mult, aceste datorii le-am plătit: așa se desfășurau lucrurile. Cu toate că nici acum nu avem bani, dar, slavă Domnului, ruhliadnaia³² e plină” – a încheiat Starețul. Se mai poate adăuga aici ceva: nu numai magazia de haine și alimente se umpluse, dar și așezământul, dintr-o mănăstire micuță, se transformase

³² Se folosește aici un cuvânt vechi slavon, care se traduce la subsol – magazia cu haine și încălțări.

într-o cetate locuită, plină de frați, plină și de mireasmă duhovnicească, care atrăgea mulți închinători.

Când părintele Moise a devenit întâistătător, dintre clădirile care acum înfrumusețează Sihăstria Optina, exista în forma de acum: o singură biserică (în cinstea Maicii Domnului de Kazan), clopotnița, vechea clădire a trapezei, clădirea întâistătătorului, două clădiri din lemn și două din piatră, fiecare cu un etaj pentru frați. Era și Biserica Intrarea Maicii Domnului în templu, dar foarte strâmtă. Era și biserica spitalului în cinstea arătării icoanei Maicii Domnului de Vladimir, fără pridvor și adaosurile laterale. Părintele Moise a lărgit Biserica Intrarea Maicii Domnului în templu și a construit două altare laterale, cu pridvoare acoperite; la vechea trapeză a fraților a fost construită o biserică în cinstea cuvioasei Maria Egipteanca; s-a construit o biserică și în cimitir. Deasupra celor două clădiri din piatră, cu parter și etaj, s-au construit încă două etaje; în interiorul mănăstirii s-au construit șapte corpuri de clădire pentru frați, un zid de piatră în jurul mănăstirii, cu șapte turnuri, o nouă și mare clădire pentru trapeza fraților, o bibliotecă, arhondarice (opt clădiri cu trei aripi pentru închinătorii de diferite pături sociale); două grajduri pentru cai, cu chilio pentru frați, un grajd de vite, o fabrică pentru cărămizi și una pentru țigle, moara de lângă mănăstire a fost reconstruită; un nou cimitir pentru frați, schitul cu biserica, cu chiliile și cu slujbele – toate acestea au apărut în timpul părintelui Moise.

Pe un teren dăruit mănăstirii în anul 1853, de fețe înalte, a fost înființat un cătun pentru strânsul fânului și pescuit. S-au procurat vite cornute de rasă superioară. Au fost îmbunătățite fostele, marile grădini de zarzavaturi și s-au înființat altele noi, care au devenit necesare odată cu creșterea numărului fraților și al pelerinilor. Au fost plantate livezi cu pomi fructiferi lângă mănăstire și în cătun. Când părintele Moise a fost numit întâistătător, Sihăstria

Optina deținea 197 desiatine³³ – 1564 de stânjeni³⁴ pătrați de pământ lângă mănăstire, în lunci, grădini, lacuri, drumuri și pădure, dintre care erau aproape 80 desiatine de pădure și teren de luncă, în afară de pământul nefolosit și cel de sub clădiri, râuri și drumuri până la 50 desiatine, iar în anul când s-a săvârșit părintele arhimandrit Moise, mănăstirea avea 348 desiatine de pădure. Părintele Moise a construit o încăpere de piatră pentru bibliotecă, deoarece mănăstirea avea multe cărți (până la 2100 volume) și nu puține manuscrise care aparțineau părintelui arhimandrit. Veșmântăria mănăstirii s-a îmbogățit cu numeroase și minunate veșminte, bisericile au fost înfrumusețate cu pictură și noi icoane la iconostase, cu îmbrăcăminte. Dezinteresul material și neagoniseala întâistătătorului ascet au atras sânguința pelerinilor față de mănăstire și de bisericile ei, lucru ce l-a ajutat pe părintele Moise să renoveze mănăstirea.

Unul dintre cetățenii Kozelskului, care plecase de mult timp din oraș și care a venit la Optina pentru a-i pomeni pe cei apropiați ai săi, a fost uimit de schimbarea pe care a găsit-o în mănăstire și intrând după panihidă la părintele Moise, de față cu alți musafiri, și-a exprimat uimirea zicând:

– Aici, în mănăstire la dumneavoastră toate s-au schimbat!

– Dar dumneavoastră nu ați mai fost de multă vreme la noi? – l-a întrebat starețul.

– De vreo douăzeci de ani.

– Da, 20 de ani înseamnă mult timp.

– Dar nu trebuie doar timp pentru aceasta, ci și mijloace materiale, părinte; este adevărat că dumneavoastră aveți mijloace materiale bune, a continuat vizitatorul.

³³ O desiatină = 1, 925 ha

³⁴ Un stânjene pătrat = 1, 96 m

– Nu, așa ceva nu puteți spune, avem mijloace doar câte ne trimite Domnul. Iată nădejdea mea! – a spus părintele arhimandrit, arătând spre icoana Mântuitorului Care Își duce crucea.

– Dar, dumneavoastră, părinte, ați dorit să fiți arhimandrit? – a continuat musafirul, total necunoscător al treptelor ierarhice. La aceste cuvinte, părintele Moise a făcut semnul sfintei cruci și a răspuns:

– Nu, pentru aceasta a fost voința conducerii, iar eu L-am rugat și Îl rog pe Domnul Dumnezeu un singur lucru: să fiu monah.

Și starețul asta a cerut de la Dumnezeu: a fost monah în chilia sa pustnicească din pădurea Roslavlului, monah să fie în calitatea de întâistătător al acestei mănăstiri pline de lume. Sub numele de monah, noi înțelegem și a înțeles și părintele Moise, nu numai nevoitorul, în sensul de săvârșitor al privegherii, postului, trăirii în singurătate, a rugăciunii trupești și a altor fapte de mortificare a trupului, ci omul evanghelic, care, după cuvântul Sfântului Pimen, a învățat să-și mortifice, nu trupul, ci patimile³⁵, omul care se comportă cu chibzuință, după cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Trupului să-i dai muncă după puterea lui și toată mintea să îndrepti înlăuntrul tău”. Această îndreptare a minții înăuntru, adică atenția, este adevărata nevoință a monahului chibzuit. El duce o luptă continuă cu patimile sufletești și trupești; printr-o abstenență cuvenită, el își păstrează în chip constant simțămintele sale și organele lor și își curăță inima de cugetele pătimase prin rugăciune și muștrare de sine; urmează poruncile și sfaturile evanghelice și astfel, năzuiește spre dorita despățimire, spre îndepărtarea de lume; trăiește cu inima în viitor, în învierea făgăduită de Mântuitorul (Mt. 19, 28)

³⁵ Vezi, *Povestiri demne de reținut despre viața asceților și Sfinților Părinți*. 1845, p. 225.

și astfel, face toți pașii în lucrarea sa pământească. Așa l-am văzut și l-am cunoscut pe părintele arhimandrit Moise. Orientarea sa severă călugărească, sau, mai exact, orientarea cu adevărat creștină a omului launtric și de dinafară s-a exprimat în timpul cât a fost întâistătător și în relațiile sale cu conducerea superioară și în cărmuirea fraților, în relațiile sale cu muncitorii și cu vizitatorii mănăstirii, atât cu cei săraci, cât și cu cei bogați, în sfârșit, și în viața sa de chilie. Spre aceste ramuri ale activității părintelui Moise ne vom îndrepta și noi acum.

Împlinindu-și votul de ascultare monahală, părintele Moise s-a supus voinței Arhipăstorului și a primit conducerea mănăstirii. Nu mult după aceasta, Vlădicul Filaret, printr-un ordin al Sfântului Sinod din 28 ianuarie 1825, a fost transferat la Riazan și în locul său a venit Preasfințitul Grigore I, mai apoi arhiepiscop de Kazan și Mitropolit de Sankt-Petersburg. Acest râvnitor al ortodoxiei și-a exprimat simpatia sa deplină față de Sihăstria Optina, în persoana cărmuitorului ei de atunci, părintele Moise. Preasfințitul Grigore I, printr-un ordin din 17 august 1826, l-a întărit pe părintele arhimandrit în postul de constructor al Sihăstriei Optina și i-a dat dreptul să poarte la slujbe bederniță. Preasfințitul Grigore nu a adus și nici nu a luat vreun frate din mănăstire fără voia întâistătătorului și chiar făcea donații la Optina din bunurile Mănăstirii Sfântul Lavrentie. Drept mărturie, monahii mai vechi de la Optina povesteau această întâmplare. Pe atunci era lipsă de ierodiaconi și unul dintre ei, pe nume Serapion, născut la Orlov, într-o familie mic-burgeză, venind din lume la Sihăstria Optina, foarte repede a învățat tipicul și slujbele Dumnezeiești, astfel încât putea fi un bun ierodiacon. A fost hirotonit, dar nu după mult timp a cerut să meargă la Kaluga și să se închine la icoana făcătoare de minuni și aici a înaintat o cerere pentru a fi transferat la Mănăstirea arhierescă Sfântul Lavrentie. Economul casei arhieresti, ieromonahul

Augustin, și casierul au fost foarte bucuroși de acest transfer, deoarece și această mănăstire avea nevoie de ierodiaconi și conducerea eparhiei s-a grăbit să-l transfere. Preasfințitul Grigore, fiind la Sankt-Petersburg pentru a participa la lucrările Sfântului Sinod, a întărit acest transfer. Dar când părintele Moise i-a raportat că părintele Serapion este de folos la Sihăstria Optina, atunci Preasfințitul Grigore a pus următoarea rezoluție: „Ierodiaconul să se întoarcă la Optina, cu toate că rămâne cu casa pustie”. Părintele Serapion s-a întors la Optina în urma unui ordin din 9 decembrie 1827, în care era trecută și rezoluția Preasfințitului.

Și după transferul său de la Kaluga, Preasfințitul Grigore a păstrat totdeauna o bună amintire despre Sihăstria Optina și întâistătorul ei. În timpul păstoriei sale la Kazan, a invitat acolo pe unii monahi din mănăstirea părintelui Moise, iar cât a fost Mitropolit de Sankt-Petersburg, se informa cu simpatie despre Optina și își amintea cu dragoste despre părintele Moise. După Preasfințitul Grigore I, pe scaunul de la Kaluga au fost pentru puțin timp, Preasfințitul Gavriil (1828-1831) și Preasfințitul Nicanor (1831-1835). Acești doi arhipăstori, cu toate că nu au fost prea apropiați de Sihăstria Optina, prețuiau într-o cunoscută măsură ostenelele întâistătorului ei. Preasfințitul Gavriil, așa cum se vede din documentele arhivei mănăstirii, la început a fost binevoitor față de Sihăstria Optina și de întâistătorul ei, dar apoi, ca urmare a clevetirilor unor persoane laice, așa cum povesteau monahii bătrâni, și denunțurilor unor frați neliniștiți, și-a schimbat atitudinea sa binevoitoare față de părintele Moise și a început să-l supere, cerând, la intrarea unor noi persoane în mănăstire și la alte probleme ale întâistătorului, acordul fraților. Au fost numiți astfel în rândul fraților, fără voia întâistătorului, preotul satului Kostașiov, Ivan Zaharov, și elevul Alexei Beliaev, exmatriculat din seminarul de la Kaluga și

trimis la Sihăstria Optina, nu puțini subalterni – generând o adevărată plagă a mănăstirilor.

Cu toate acestea, pe 8 februarie 1829, Preasfințitul Gavriil i-a mulțumit părintelui constructor Moise pentru grija sa în menținerea bunei rânduiei și a ordinii la așezământul Optina, amintindu-i totuși, că, pe măsura posibilităților, s-a străduit să plătească datoriile mănăstirii. În același an, părintele Moise a fost numit membru în comitetul de construcție la Mănăstirea Acoperământul Maicii Domnului Dobrâi, din Lihvinsk, iar în anul 1831 Preasfințitul Gavriil i-a mulțumit și l-a binecuvântat pentru îndeplinirea cu credincioșie și cu succes a sarcinilor ce i s-au încredințat.

În anul 1832, părintele Moise a fost numit de Episcopul Nicanor de Kaluga exarh al mănăstirilor din eparhie. Despre relațiile Preasfințitului Nicanor cu Sihăstria Optina stă mărturie o scrisoare a sa, adresată părintelui Moise, de la Varșovia, datată 30 aprilie 1847, cu ocazia primirii de către Preasfințitul a unor cărți editate de mănăstire. Iată textul acestei scrisori:

„Cuvioase Părinte Egumen Moise!

În timpul viețuirii mele în eparhia Kalugăi, am vizitat de câteva ori mănăstirea încredințată Dumneavoastră spre conducere și de fiecare dată m-am mângâiat de prosperitatea ei launtrică și de dinafară. Cu această mângâiere, nu încetez să-mi amintesc de Dumneavoastră și de Așezământul Dumneavoastră, mutându-mă din eparhie în eparhie, și cunoscând cuminenția Dumneavoastră și experiența în conducere, îmi imaginez acum Sihăstria Optina într-o stare înfloritoare. Primiți mulțumirea mea sinceră pentru cărțile folositoare ce mi le-ați trimis și care au fost editate de

mănăstire. Vă rog să-i transmiteți ieroschimonahului Iosif³⁶ buna mea dorință să-l întărească Domnul în putere și să-Și arate puterea Sa în neputințele lui.

Chemând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra Dumneavoastră și a fraților, rămân al Dumneavoastră adevărat cinstitor și cu dragoste, sinceră slugă,

Nicanor, Arhiepiscop al Varșoviei
30 aprilie 1847
Varșovia”.

Altfel de relații față de Sihăstria Optina și față de întâistătorul ei a avut Preasfințitul Nicolae, care a condus eparhia Kalugăi aproape 17 ani (1835-1851). Este adevărat că prin Pronia Dumnezeiască, la început, Vlădiciei de la Kaluga au fost binevoitori, l-au susținut și l-au întărit pe părintele Moise ca întâistător, dar mai târziu s-au îngăduit în aceste relații și neazuri, pe care părintele Moise le-a dus cu multă răbdare și supunere monahicească față de voia lui Dumnezeu. Preasfințitul Nicolae, după câte știm noi, a fost în general o slugă credincioasă a Domnului, dar avea imprudența să dea crezare unor zvonuri, fără să le verifice cu exactitate. De aceste zvonuri se foloseau unii oameni care erau aproape de Preasfințitul și nu îl stimau pe părintele Moise. În afara denunțurilor venite din partea unor frați de la Sihăstria Optina, preasfințitul asculta calomniile și muștrările aduse părintelui Moise și, poate insesizabil pentru el însuși, trecea cu mintea de partea potrivnicilor părintelui Moise și îi făcea neazuri.

Dacă fiecare gospodar își cunoaște treburile sale, cu atât mai mult un întâistător al unei comunități de monahi știe cât de importantă este, uneori, prezența în mănăstire

³⁶ Ieroschimonahul Iosif a scris câteva cărți împotriva învățăturilor false ale rascolnicilor.